
Fra: Jan Gullik Sørbø <jan.sorbo@vtfk.no>
Sendt: 16. mars 2023 09:35
Til: Postmottak KD
Kopi: Ben Ståle Leirvåg; Helge Kristian Galdal
Emne: Høring NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler
Vedlegg: Saksframlegg Høring, ny modell for opptak til universiteter og høyskoler.pdf; Vedtak Fylkesting, Sak 18_23, Høring, ny modell for opptak til universitet.pdf

Til: Kunnskapsdepartementet
Fra: Vestfold og Telemark fylkeskommune

Høringssvar NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler
Vestfold og Telemark fylkeskommune har gjennomført en politisk behandling av høringen som har gjort at vi ikke rakk å sende høringssvaret innen fristen 9. mars. Vi håper at svaret vil mottatt og registrert sjøl om det kommer seint og på e-post.

Fylkestinget Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok 8. mars 2023 følgende høringsuttalelse:

5 Kvalifisering

5.1 Generell studiekompetanse er hovedveien til høyere utdanning

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om at

- generell studiekompetanse skal være en felles inngang til høyere utdanning
- søkere som har fylt 23 år og som har bestått de seks studiekompetansefagene kan få generell studiekompetanse via den ny 23/6-regelen, uten å dokumentere praksis

5.3 Unntak fra krav om generell studiekompetanse

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter ikke forslaget om at videregående opplæring skal få ansvar for å gjøre vurderingen og utstede dokumentasjon til elevene som ønsker unntak fra kravet om generell studiekompetanse. Fylkeskommunen mener at det bør være institusjonen hvor eleven søker opptak som avgjør om en søker er kvalifisert og eventuell rangering. Begrunnelse for innvendingen:

- Den som skal åpne eller lukke for en persons videre karriere, bør generelt ha en viss avstand til den som skal vurderes for å være mest mulig objektiv.
- Det kan være krevende for lærere å være upartiske og kun legge faglige vurderinger til grunn for å gi dispensasjon fra kravene til studiekompetanse. Lærerne følger gjerne eleven gjennom flere år, og de får naturlig et nært forhold. De kan oppleve utilbørlig press for å gi en positiv vurdering.
- PPT har større avstand og kan være bedre plassert, men de følger også ofte elever med spesielle utfordringer tett over mange år.
- Utfordringer med å sende sensitiv informasjon bør ikke være avgjørende, det finnes sikre løsninger for slik informasjonsutveksling.
- Det er stor forskjell i kravene til kompetanse for ulike utdanninger. En søker med for eksempel dyskalkuli kan gjerne bli en god førskolelærer, men en sykepleier som ikke kan regne vil være livsfarlig.

5.4 Spesielle opptakskrav

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om at muligheten til å sette spesielle opptakskrav i form av nivåkrav avvikles, men at muligheten til å stille innholdskrav eller krav om opptaksprøve videreføres.

6 Rangering

6.2 Rangering ved opptak til høyere utdanning

6.2.2 Karakterkvote

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om

- en karakterkvote for søkere som har generell studiekompetanse fra studieforberedende videregående opplæring eller gjennom 23/6-regelen
- at karakterene fra første gang et fag er bestått, er grunnlaget for rangeringen
- at det ikke skal være en aldersgrense for å konkurrere i kvoten, alder skal ikke gi verken fordeler eller ulemper
- at det ikke skal gis poeng for fagvalg i videregående opplæring, kjønnspoeng, alderspoeng eller tilleggspoeng for høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøgskole, militærtjeneste eller andre aktiviteter søkerne har gjennomført
- at det bør være mulig å reservere en studieplass i hele perioden en søker er i førstegangstjeneste

Vestfold og Telemark fylkeskommune er klar over det ikke er mulig å kombinere alle gode intensjoner, men vi ser noen mulige negative effekter av at det skal være karakteren fra første gang et fag er bestått som teller:

- Når karakterer fra videregående tillegges mer vekt, kan prestasjonspresset på elevene bli større. Presset for å få gode karakterer er allerede et problem for mange.
- Når karakterene fra første gang et fag er bestått blir stående, kan elever i videregående velge stryk framfor svake karakterer i enkeltfag. Med stryk kan de kvalifisere seg via en privatisteksamen seinere og kanskje oppnå bedre karakterer enn ved ordinær sluttvurdering.
- Noen elever er umodne når de starter i videregående, de lykkes dårlig og ender kanskje med svake karakterer. Når de blir eldre, vil mange av disse bli både motivert og i stand til å oppnå gode resultater. Når det ikke blir mulig å forbedre karakterene, vil disse stille svakere. Muligheten til å gå via en opptaksprøve vil til en viss grad kompensere for ulempen, men ikke fullt ut.

6.2.3 Opptaksprøvekvote

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om å innføre en opptaksprøvekvote basert på en standardisert prøve slik utvalget beskriver i utredningen. En opptaksprøvekvote og en standardisert opptaksprøve vil være en forutsetning for at den nye modellen skal oppleves rimelig og rettferdig. Ved å ta prøven kan de som ikke har lyktes i videregående, eller som av andre grunner ikke har oppnådd resultater som gir dem plass der de ønsker, få en mulighet til å forbedre sin rangeringsposisjon. Fylkeskommunen ser imidlertid en risiko for at opptaksprøven kan bli en ny arena for å prestere, at søkere vil legge uforholdsmessig mye tid og ressurser i å oppnå best mulig resultat. Det bør legges inn mekanismer for å unngå at forberedelser til opptaksprøven blir en egen vei med mye virksomhet på siden av det ordinære systemet.

6.4 Spesielle kvoter

Vestfold og Telemark støtter forslaget til flertallet i utvalget når det gjelder ordningene med spesielle kvoter.

6.5 Kvoterekkefølge

Vestfold og Telemark støtter forslaget om at karakterkvoten fylles før opptaksprøvekoden.

7 Organisering av ny opptaksmodell

7.2 Forslag til organisering av ny opptaksmodell.

7.2.3 Fremtidig tidslinje

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om å ikke endre tidspunkt for vitnemålsutstedelse i videregående opplæring.

Vedlagt følger kopi av saksframlegget med fylkesdirektørens forslag til uttalelse og vedtak, og saksprotokollen fra fylkestingets behandling av saken.

Vennlig hilsen

Jan Gullik Sørbø

Rådgiver

Inntak, eksamen og voksenopplæring

Opplæring og folkehelse

Mobil: 90 89 16 69

Vestfold og Telemark fylkeskommune

www.vtfk.no

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Arkivsak

23/05725-1

Saksbehandler

Jan Gullik Sørbø

Saksgang

Yrkesopplæringsnemnda

Partssammensatt utvalg

Vestfold og Telemark ungdomsråd

Hovedutvalg for utdanning og kompetanse

Fylkestinget

Møtedato

07.02.2023

08.02.2023

09.02.2023

15.02.2023

08.03.2023

Høring, ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Innstilling fra fylkesdirektøren

Fylkesdirektørens forslag til høringsuttalelse støttes. Høringssvaret sendes via kunnskapsdepartementets høringsverktøy.

Bakgrunn og saksgang

Kunnskapsdepartementet har sendt *NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler* på høring. Et utvalg oppnevnt av kunnskapsdepartementet har hatt i oppdrag å vurdere regelverket for opptak til høyere utdanning. Denne saken presenterer forslag til høringsuttalelse om utvalgets forslag til en ny modell for hvordan opptak til universiteter og høyskoler skal gjennomføres. Departementets høringsfrist er 9.3.2023.

Saken legges fram til uttalelse i partssammensatt utvalg, yrkesopplæringsnemnda og Vestfold og Telemark ungdomsråd. Hovedutvalg for utdanning og kompetanse innstiller til fylkestinget, som fatter endelig vedtak.

Saksopplysninger

Utvalget har levert et forslag til en helhetlig modell som skiller seg betydelig fra dagens modell. Målet har vært å utforme en modell for opptak til høyere utdanning som skal være rettferdig, effektiv og enkel å forstå. Kunnskapsdepartementet ber om at konsekvenser av eventuelle forslag til endring av enkeltelementer i høringsforslaget vurderes opp mot helheten i modellen.

For å vurdere modellen, er det nødvendig å kjenne til noen sentrale begreper som brukes i beskrivelsen av opptakssystemet. Nedenfor gis en enkel forklaring av de mest sentrale begrepene, mer omfattende informasjon finnes i den vedlagte utvalgsrapporten.

Kvalifisering

De kravene en søker må oppfylle for å kunne konkurrere om opptak til studier ved universiteter og høyskoler. Dersom det er nok studieplasser skal alle kvalifiserte søkere få plass.

Rangering

Reglene for hvem som skal få studieplasser der det er flere søkere enn plasser.

Kvoté

En andel studieplasser som bare er tilgjengelig for de som tilfredsstiller kravene for å bli behandlet i kvoten.

Generell studiekompetanse

Generell studiekompetanse skal som hovedregel gis når søkeren har:

- fullført studieforberedende utdanningsprogram eller påbygging til generell studiekompetanse
- bestått de seks studiekompetansefagene og fylt 23 år
- gjennomført minst ett års høyere utdanning eller toårig fagskole

I tillegg gis generell studiekompetanse etter regler om unntak fra de generelle kravene.

Studiekompetansefagene

Norsk (393 timer), engelsk (140 timer), matematikk (224 timer), naturfag (140 timer), historie (140 timer), samfunnsfag (84 timer).

Spesielle opptakskrav

Krav som kommer i tillegg til generell studiekompetanse.

Nivåkrav

Spesielle opptakskrav som krever et bestemt nivå i form av karakterer i enkeltfag eller en samlet poengsum.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Vedtaket om høringssvar gir ingen økonomiske, administrative eller juridiske konsekvenser.

Hvis endringene gjennomføres slik utvalget foreslår, vil utgiftene til gjennomføring av privatisteksamener reduseres. I Vestfold og Telemark blei det i 2022 gjennomført 11 619 privatisteksamener. 1 515 kandidater ville forbedre karakterer fra videregående, mens 10 104 kandidater ikke tidligere hadde bestått det aktuelle faget. Hvis forslaget fra utvalget gjennomføres, vil bare kandidater som tidligere ikke har bestått et fag kunne gå opp til en privatisteksamen.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Vedtaket om høringssvar gir ingen konsekvenser for fylkets klimamål eller FNs bærekraftsmål.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren foreslår å støtte både helheten og de fleste konkrete forslagene i utredningen *Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler*. I forslaget til høringssvar, som

innsettes under, gis korte begrunnelser for fylkeskommunens standpunkter. Bare de mest sentrale temaene i utvalgets forslag kommenteres.

Strukturen i høringsvaret følger kapitlene i NOUen slik kunnskapsdepartementet har bedt om. For å lette departementets oppsummering, innledes hvert punkt med *Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter / støtter ikke ...*

Forslag til høringsvar:

5 Kvalifisering

5.1 Generell studiekompetanse er hovedveien til høyere utdanning

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om at

- generell studiekompetanse skal være en felles inngang til høyere utdanning
- søkere som har fylt 23 år og som har bestått de seks studiekompetansefagene kan få generell studiekompetanse via den ny 23/6-regelen, uten å dokumentere praksis

5.3 Unntak fra krav om generell studiekompetanse

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter ikke forslaget om at videregående opplæring skal få ansvar for å gjøre vurderingen og utstede dokumentasjon til elevene som ønsker unntak fra kravet om generell studiekompetanse. Fylkeskommunen mener at det bør være institusjonen hvor eleven søker opptak som avgjør om en søker er kvalifisert og eventuell rangering. Begrunnelse for innvendingen:

- Den som skal åpne eller lukke for en persons videre karriere, bør generelt ha en viss avstand til den som skal vurderes for å være mest mulig objektiv.
- Det kan være krevende for lærere å være upartiske og kun legge faglige vurderinger til grunn for å gi dispensasjon fra kravene til studiekompetanse. Lærerne følger gjerne eleven gjennom flere år, og de får naturlig et nært forhold. De kan oppleve utilbørlig press for å gi en positiv vurdering.
- PPT har større avstand og kan være bedre plassert, men de følger også ofte elever med spesielle utfordringer tett over mange år.
- Utfordringer med å sende sensitiv informasjon bør ikke være avgjørende, det finnes sikre løsninger for slik informasjonsutveksling.
- Det er stor forskjell i kravene til kompetanse for ulike utdanninger. En søker med for eksempel dyskalkuli kan gjerne bli en god førskolelærer, men en sykepleier som ikke kan regne vil være livsfarlig.

5.4 Spesielle opptakskrav

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om at muligheten til å sette spesielle opptakskrav i form av nivåkrav avvikes, men at muligheten til å stille innholds krav eller krav om opptaksprøve videreføres.

6 Rangering

6.2 Rangering ved opptak til høyere utdanning

6.2.2 Karakterkvote

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om

- en karakterkvote for søkere som har generell studiekompetanse fra studieforbereidende videregående opplæring eller gjennom 23/6-regelen
- at karakterene fra første gang et fag er bestått, er grunnlaget for rangeringen
- at det ikke skal være en aldersgrense for å konkurrere i kvoten, alder skal ikke gi verken fordeler eller ulemper
- at det ikke skal gis poeng for fagvalg i videregående opplæring, kjønns-poeng, alderspoeng eller tilleggs-poeng for høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøgskole, militærtjeneste eller andre aktiviteter søkerne har gjennomført
- at det bør være mulig å reservere en studieplass i hele perioden en søker er i førstegangstjeneste

Vestfold og Telemark fylkeskommune er klar over det ikke er mulig å kombinere alle gode intensjoner, men vi ser noen mulige negative effekter av at det skal være karakteren fra første gang et fag er bestått som teller:

- Når karakterer fra videregående tillegges mer vekt, kan prestasjonspresset på elevene bli større. Presset for å få gode karakterer er allerede et problem for mange.
- Når karakterene fra første gang et fag er bestått blir stående, kan elever i videregående velge stryk framfor svake karakterer i enkeltfag. Med stryk kan de kvalifisere seg via en privatisteksamen seinere og kanskje oppnå bedre karakterer enn ved ordinær sluttvurdering.
- Noen elever er umodne når de starter i videregående, de lykkes dårlig og ender kanskje med svake karakterer. Når de blir eldre, vil mange av disse bli både motivert og i stand til å oppnå gode resultater. Når det ikke blir mulig å forbedre karakterene, vil disse stille svakere. Muligheten til å gå via en opptaksprøve vil til en viss grad kompensere for ulempen, men ikke fullt ut.

6.2.3 Opptaksprøvekvote

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om å innføre en opptaksprøvekvote basert på en standardisert prøve slik utvalget beskriver i utredningen. En opptaksprøvekvote og en standardisert opptaksprøve vil være en forutsetning for at den nye modellen skal oppleves rimelig og rettferdig. Ved å ta prøven kan de som ikke har lyktes i videregående, eller som av andre grunner ikke har oppnådd resultater som gir dem plass der de ønsker, få en mulighet til å forbedre sin rangeringsposisjon. Fylkeskommunen ser imidlertid en risiko for at opptaksprøven kan bli en ny arena for å prestere, at søkere vil legge uforholdsmessig mye tid og ressurser i å oppnå best mulig resultat. Det bør legges inn mekanismer for å unngå at forberedelser til opptaksprøven blir en egen vei med mye virksomhet på siden av det ordinære systemet.

6.4 Spesielle kvoter

Vestfold og Telemark støtter forslaget til flertallet i utvalget når det gjelder ordningene med spesielle kvoter.

6.5 Kvoterekkefølge

Vestfold og Telemark støtter forslaget om at karakterkvoten fylles før opptaksprøvekoden.

7 Organisering av ny opptaksmodell

7.2 Forslag til organisering av ny opptaksmodell.

7.2.3 Fremtidig tidslinje

Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om å ikke endre tidspunkt for vitnemålsutstedelse i videregående opplæring.

Vedlegg:

NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Saksprotokoll

Arkivsak 23/05725
Saksbehandler Jan Gullik Sørbø

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Yrkesopplæringsnemnda	07.02.2023	3/23
2 Partssammensatt utvalg	08.02.2023	6/23
3 Vestfold og Telemark ungdomsråd	09.02.2023	13/23
4 Hovedutvalg for utdanning og kompetanse	15.02.2023	2/23
5 Fylkestinget	08.03.2023	18/23

Høring, ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Fylkestinget har behandlet saken i møte 08.03.2023 sak 18/23

Møtebehandling

Representanten Lasse Berntzen (H) fremmet følgende forslag:

6.2.2 Karakterkvote

Andre kulepunkt strykes

Etter siste kulepunkt, nytt avsnitt:

På denne bakgrunn mener Vestfold og Telemark fylkeskommune at det skal gis mulighet til å forbedre karakterer, og forbedrede karakterer skal telle ved opptak.

Fjerde kulepunkt endres fra

at det ikke skal gis poeng for fagvalg i videregående opplæring, kjønnspoeng, alderspoeng eller tilleggspoeng for høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøgskole, militærtjeneste eller andre aktiviteter søkerne har gjennomført

Til:

at det ikke skal gis kjønnspoeng, alderspoeng eller tilleggspoeng for høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøgskole eller andre aktiviteter søkerne har gjennomført

at det skal gis poeng for gjennomført førstegangstjeneste

Etter siste kulepunkt, nytt avsnitt:

Vestfold og Telemark fylkeskommune viser til Forsvarsdepartementets understrekning om at samfunnet må anerkjenne den plikten vi pålegger den enkelte gjennom verneplikten, og den

potensielle utsettelsen av studier som førstegangstjenesten innebærer. Fylkeskommunen støtter dermed mindretallets forslag om at det må kunne gis tilleggspoeng for gjennomført førstegangstjeneste dersom det ikke innen innføringen av ny opptaks- modell er etablert andre fullgode kompensasjonsordninger.

at det skal gis poeng for fagvalg i videregående opplæring (realfagspoeng og språkpoeng) Etter siste kulepunkt, nytt avsnitt:

Realfagspoeng og språkpoeng er et virkemiddel for å få flere elever motivert for å ta mer krevende fag innenfor videregående opplæring. Dersom tilleggspoeng for realfag og språk fjernes kan elever se det formålstjenlig å velge mindre krevende fag for å øke karaktersnittet. Samtidig vil disse elevene ha et dårligere utgangspunkt for å gjennomføre høyere utdanning.

6.2.3 Opptaksprøvekvote

«Fylkeskommunen ser imidlertid en risiko for» Endres til

«Fylkeskommunen ser imidlertid en høy risiko for»

Votering

Innstillingen fra hovedutvalg for utdanning og kompetanse satt opp mot forslaget fra Berntzen: Innstillingen ble vedtatt med 37 stemmer (18 AP, 4 MDG, 2 Rødt, 8 SP, 3 SV, 2 KrF) mot 24 stemmer (1 FP, 6 FrP, 14 H, 2 V, 2 KrF, 1 Uavhengig) avgitt for Berntzens forslag

Vedtak

Fylkesdirektørens forslag til høringsuttalelse støttes. Høringssvaret sendes via kunnskapsdepartementets høringsverktøy.